

PROSJEKTRAPPORT

KONTROLL AV SPESIALUNDERVISNING I PRAKSIS

2014

UTARBEIDET AV

Vestfold
Kommunerevisjon

Innhold

0. SAMMENDRAG	3
1. INNLEDNING	4
1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	4
1.2 AVGRENSING AV PROSJEKTET	4
1.3 HØRING	4
2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	4
2.1 FORMÅL	4
2.2 PROBLEMSTILLINGER	4
3. REVISJONSKRITERIER	5
4. METODEBRUK OG GJENNOMFØRING AV PROSJEKTET	5
4.1 GJENNOMFØRING:	5
4.2 DATAENES PÅLITELIGHET OG GYLDIGHET	6
5. FAKTADEL MED REVISORS VURDERING	6
5.1 ORGANISERING AV ARBEIDET MED SPESIALUNDERVISNING I VESTFOLD FYLKESKOMMUNE	6
5.2 REVISORS KONTROLL AV ELEVMAPPER	7
5.3 RESPONDENTENES TILBAKEMELDINGER PÅ SPØRSMÅL OG PROBLEMSTILLING	9
5.4 REVISORS TOTALKONKLUSJON PÅ HOVEDPROBLEMSTILLINGEN;.....	17
6. REVISORS ANBEFALINGER	19
7. FYLKESRÅDMANNENS UTTALELSE	20
8. VEDLEGG	21
VEDLEGG 1 – IOP – DEL 1	21
VEDLEGG 2 – IOP – DEL 2	22
VEDLEGG 3 – IOP – DEL 3	23
VEDLEGG 4 – IKO-MODELLEN	24
VEDLEGG 5 – SPØRREUNDERSØKELSEN MED SVARFORDELING OG KOMMENTARER	25

0. SAMMENDRAG

I dette prosjektet har Vestfold Kommunerevisjon hatt fokus på å svare på følgende problemstilling:

Får elever, som har enkeltvedtak, den spesialundervisningen de har krav på i praksis?

Undersøkelsene i prosjektet har vært svært begrenset i omfang, og vi kan derfor ikke klart konkludere på om elever med enkeltvedtak i Vestfold, får den spesialundervisningen de har krav på i praksis. Gjennomgangen har imidlertid gitt oss tendenser på hvordan arbeidet med spesialundervisning oppleves av et utvalg lærere og ansatte ved to videregående skoler, representanter fra PPT og Utdanningsavdelingen i Vestfold fylkeskommune.

Revisors kontroll av to elevmapper, fordelt på to videregående skoler i Vestfold, viste ingen funn på brudd av regleverk, men at skolene hadde fulgt Vestfold fylkeskommunes prosedyre for spesialundervisning for utvalgte kontrollpunkter.

Revisors hovedinntrykk, etter denne begrensede gjennomgangen, er at elever, som har enkeltvedtak, i hovedsak får den spesialundervisningen de har krav på i praksis.

Tilbakemeldingene fra de ulike respondentgruppene, viste også at skolene i stor grad har tilstrekkelige ressurser for å sikre at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får et forsvarlig opplæringstilbud.

Svarene fra spørreundersøkelsen til lærerne underbygger våre konklusjoner over, ved at hovedandelen (86%), av lærerne som har svart, mener at elever som har enkeltvedtak, i stor grad eller svært stor grad får den spesialundervisning de har krav på i praksis.

Revisor anbefaler at Vestfold fylkeskommune fortsetter det gode arbeidet med spesialundervisning og erfaringsutveksling internt på skolene og på tvers mellom skolene, samt opprettholder det gode samarbeidet med PPT.

1. INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Bestilling

I kontrollutvalgsmøte den 24.10.2013, ble forvaltningsrevisjonsrapporten ”Kvalitet og etterlevelse av lovpålagte krav innenfor videregående opplæring i Vestfold fylkeskommune” behandlet. I det samme møtet vedtok kontrollutvalget i Vestfold fylkeskommune, som en oppfølging til dette prosjektet, å gjennomføre et mindre prosjekt der en ser på hvordan vedtak angående spesialundervisning blir utført i praksis. I kontrollutvalgsmøte den 13.02.2014 vedtok kontrollutvalget prosjektplanen for dette prosjektet.

1.2 AVGRENSING AV PROSJEKTET

Vi har avgrenset prosjektet til å undersøke om et utvalg av elever, som har enkeltvedtak om spesialundervisning, får den spesialundervisning de har krav på i praksis. Vi har avgrenset kontrollen til

- 2 skoler
- 2 elever
- Skoleåret 2013/2014

1.3 HØRING

Rapporten har vært forelagt fylkesrådmannen til høring. Fylkesrådmannens uttalelse, mottatt på e-mail 26. juni 2014, er tatt inn under punkt 7.

2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

2.1 FORMÅL

Formålet med prosjektet har vært å foreta en begrenset undersøkelse om i hvilken grad et utvalg enkeltvedtak om spesialundervisning i videregående opplæring har vært utført i praksis.

2.2 PROBLEMSTILLINGER

Prosjekt har følgende overordnede problemstilling:

- **Får elever, som har enkeltvedtak, den spesialundervisningen de har krav på i praksis?**

Med utgangspunkt i kontrollutvalgets innspill, har Vestfold Kommunerevisjon utledet følgende forslag til aktuelle spørsmål som kan belyse problemstillingen:

- Settes det inn pedagogisk personell (vikar) ved fravær?
- Får den enkelte elev sine timer med pedagog i henhold til sitt vedtak?
- Rapporteres/informeres det til pårørende dersom ikke fylkeskommunen leverer undervisning i henhold til vedtak?
- Føres det en oversikt/avvik over de tilfeller hvor fylkeskommunen ikke utfører i henhold til vedtak?
- I hvilken grad vurderer du at skolen har tilstrekkelige ressurser for å sikre at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får et forsvarlig opplæringstilbud?

3. REVISJONSKRITERIER

Nedenfor følger en oversikt over kilder til revisjonskriterier som er brukt i dette prosjektet:

- **Opplæringslova kapittel 3 og 5**
- **Vestfold fylkeskommunes prosedyre for spesialundervisning, oppdatert 2. okt. 2013**

4. METODEBRUK OG GJENNOMFØRING AV PROSJEKTET

4.1 Gjennomføring:

Revisor har blant annet

- orientert fylkesrådmann og utdanningsdirektøren om prosjektet
- intervjuet aktuelle personer fra
 - PPT (Pedagogisk-psykologisk tjeneste) – Vestfold fylkeskommune
 - nøkkelperson knyttet til spesialundervisning i Utdanningsavdelingen
 - lærere som utøver spesialundervisning ved to videregående skole
- foretatt dokumentanalyser, dvs gjennomgått enkelte elevers sakkyndig vurdering, enkeltvedtak, individuell opplæringsplan og halv-/helårsvurderinger
- Gjennomført en mindre spørreundersøkelse til lærere som utøver spesialundervisning ved to videregående skoler i Vestfold
- Sluttmøte med fylkesrådmann, utdanningsdirektør og nøkkelperson spesialundervisning

Prosjektet er gjennomført innenfor tidsrammen for prosjektet på 100 timer.

Vestfold Kommunerevisjon vil takke alle som har bidratt konstruktivt med informasjon til vår rapport.

4.2 Dataenes pålitelighet og gyldighet

Undersøkelsen bygger på opplysninger fra intervju med totalt fire lærere ved to videregående skoler, tre representanter fra PPT i Vestfold fylkeskommune og nøkkelperson knyttet til spesialundervisning i Utdanningsavdelingen. Sitatene fra intervjuene er verifisert av informantene.

Vestfold Kommunerevisjon har også gjennomført en spørreundersøkelse til totalt 25 lærere/ansatte som utøver spesialundervisning ved to videregående skoler, og mottatt 22 svar. Vedlegg 5 viser spørreundersøkelsen med svarfordeling og kommentarer.

I tillegg har vi foretatt en kontroll av to elevmapper, fordelt på to videregående skoler i Vestfold.

Vi gjør oppmerksom på at dette er en begrenset undersøkelse og at vi derfor ikke kan komme med klare konklusjoner på problemstillingen. Undersøkelsen har imidlertid gitt oss tendenser på hvordan arbeidet med spesialundervisning i Vestfold fylkeskommune oppleves i praksis.

5. FAKTADEL MED REVISORS VURDERING

I dette kapittelet belyser vi problemstillingen; *Får elever, som har enkeltvedtak, den spesialundervisningen de har krav på i praksis*, og de aktuelle spørsmålene som belyser problemstillingen.

5.1 Organisering av arbeidet med spesialundervisning i Vestfold fylkeskommune

Vestfold fylkeskommune eier og driver 10 videregående skoler, skoler av ulik størrelse og med forskjellige utfordringer, både når det gjelder den ordinære opplæringen og når det gjelder den tilrettelagte opplæringen og spesialundervisning. Opplæringsloven angir ikke spesielle krav til hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen utover at den skal legge vekt på elevens utviklingsutsikter, at det samla tilbudet skal gi eleven et forsvarlig utbytte av opplæringen i forhold til andre elever, og at opplæringsmålene skal være realistiske. Elevene skal ha det samme totale timetallet som de andre elevene (Opplæringsloven § 5-1 annet ledd).

Spesialundervisningen kan gis innenfor rammen av ordinær undervisning ved at eleven gjennom enkeltvedtak får tildelt en egen lærer- eller assistent/fagarbeiderressurs. Etter en konkret vurdering kan det også være tillatt at en elev en del av tiden får sin opplæring i en mindre gruppe eller får enetimer. Valg av vurderingsform må i særlig grad vurderes ut fra den enkelte elevs behov.

Erfaringsutveksling

Vestfold fylkeskommune har etablert tre nettverk for å skape gode arenaer for erfaringsutveksling mellom skolene: nettverk for spesialundervisning, nettverk for minoritetsspråklig opplæring og nettverk for ledere av arbeidsliv og hverdagsliv (AHT).

Nettverksgruppene skal bidra til erfaringsutveksling om spesialpedagogikkens rolle og skolenes spesialpedagogiske praksis: spesialundervisningens omfang, innhold og organisering. I tillegg har nettverkene til hensikt å gi den enkelte skole god oversikt over det spesialpedagogiske fagfeltet og mulighet til å knytte kontakter på andre skoler.

5.2 Revisors kontroll av elevmapper

Vestfold fylkeskommune har utarbeidet en prosedyre for spesialundervisning med følgende dokumentreferanser:

- Opplæringsloven Kap. 5
- Forvaltningsloven
- Utdanningsdirektoratets veileder til spesialundervisning
- Mal tilpasset opplæring/allmennpedagogisk styrkingstiltak
- Mal IOP Del 1 Oversikt
- Mal IOP Del 2 Fag, opplæringsmål, vurdering av hvert fag
- Mal IOP Del 3 Halvårsrapport (helårsrapport fra skoleåret 2013/2014), helhetsvurdering av opplæringen
- Mal Svar på søknad om spesialundervisning - innvilget
- Mal Svar på søknad om spesialundervisning - avslag

Revisor har foretatt en kontroll av to elevmapper for elever med vedtak om Spesialundervisning. Vi har brukt deler av ovennevnte prosedyre som kontrollkriterier, og undersøkt om det foreligger følgende dokumentasjon for skoleåret 2013/2014 i elevmappene:

- 1. Foreligger det sakkyndig vurdering?**
- 2. Foreligger det vedtak om spesialundervisning som bygger på sakkyndig vurdering?**
- 3. Er det utarbeidet individuell opplæringsplan med målsetting og organisering (del 1)?**
- 4. Er det utarbeidet individuell opplæringsplan med fag, opplæringsmål, vurdering (del 2)?**
- 5. Er det utarbeidet årsrapport med en helhetlig vurdering av opplæringen (del 3)?**

En individuell opplæringsplan – IOP - kjennetegnes ved:

- Planen gjelder for en enkelt navngitt elev
- Det er en plan for en målrettet og planmessig aktivitet
- Planen skal beskrive et opplegg for elevens læring og lærerens tilrettelegging av opplæringen
- Planen beskriver hvordan læringen settes inn i en større sammenheng hvor kvalifisering for framtidig liv blir vektlagt, og hvor skolens innsats samordnes med samfunnets øvrige tiltak

Mal for IOP – Del 1, 2 og 3, ligger som vedlegg 1-3 bak i rapporten.

- **Foreligger det sakkyndig vurdering?**

I begge elevmappene forelå det sakkyndig vurdering, datert henholdsvis i mai og juni 2013. Det fremgår av de sakkyndige vurderingene at elevene har rett til og behov for spesialundervisning med et omfang, innhold og organisering som er skissert i dokumentet.

- **Foreligger det vedtak om spesialundervisning som bygger på sakkyndig vurdering?**

I begge elevmappene forelå det vedtak om spesialundervisning for skoleåret 2013/2014, som vurderes å være i tråd med de sakkyndige tilrådingene.

- **Er det utarbeidet individuell opplæringsplan med målsetting og organisering?**

Begge de kontrollerte elevene har fått utarbeidet IOP – Del 1, som viser en oversikt over målsetting på kort og lang sikt og hvordan spesialundervisningen skal organiseres.

- **Er det utarbeidet individuell opplæringsplan med fag, opplæringsmål, vurdering?**

IOP – Del 2 skal utarbeides for den eleven som har individuelt tilpassede mål med utgangspunkt i kompetansemål hentet fra læreplanen i de ulike fagene.

Elevmappe 1:

Eleven følger ordinær læreplanen i fagene eleven har. Det er derfor ikke utarbeidet en individuell opplæringsplan Del 2.

Elevmappe 2:

Det er utarbeidet en individuell opplæringsplan – Del 2, for alle fagene som eleven har, med blant annet målsettinger, faglig innhold, metoder og anvendt materiell.

- **Er det utarbeidet årsrapport med en helhetlig vurdering av opplæringen?**

I følge forskrift til opplæringslova § 3-11 *Undervegsvurdering*, skal elever med individuell opplæringsplan ha både underveisvurdering og rettleiding i samsvar med den opplæringsplan som er utarbeidet for eleven. Frem til og med skoleåret 2012/2013 skulle elever med vedtak om spesialundervisning to ganger i året få en skriftlig vurdering av elevens faglige utvikling opp mot den individuelle opplæringsplanen. Fra skoleåret 2013/2014 er kravet til skriftlig ”underveisvurdering” falt bort, men kravet til underveisvurdering gjelder fortsatt. Det skal imidlertid utarbeides en Årlig rapport, jf mal IOP Del 3 Helhetlig vurdering av opplæringen, vedlegg 3.

Elever, som skal ha karakterer i fagene, skal i følge forskrift til opplæringslova § 3-16, *Krav til dokumentering av underveisvurderinga*, hvert halvår få en halvårsvurdering med karakter i fag og i orden og oppførsel dokumentert skriftlig. Disse elevene får en karakterutskrift ”underveis” i skoleåret.

Begge de kontrollerte elevmappene viste at det er utarbeidet en årlig rapport, med en helhetlig vurdering av opplæringstilbudet for skoleåret 2013/2014.

Revisors vurdering:

Ovennevnte gjennomgang viser at kontrollerte skoler følger prosedyre for spesialundervisning med hensyn til at det foreligger en sakkyndig vurdering av eleven, det foreligger vedtak om spesialundervisning som bygger på sakkyndig vurdering. Videre utarbeides det individuelle opplæringsplaner – IOP – del 1, 2 og 3, med målsetting og organisering for eleven, fag, opplæringsmål og vurderinger, samt en årlig rapport med en helhetlig vurdering av opplæringen.

5.3 Respondentenes tilbakemeldinger på spørsmål og problemstilling

I de neste punktene tar vi for oss de aktuelle spørsmålene som belyser problemstillingen. Vi har stilt de samme spørsmålene til:

1. Lærere/ansatte som har vært ansvarlig for spesialundervisningen til utvalgte elever
2. Leder og rådgivere PPT – Vestfold fylkeskommune – som har vært sakkyndig for utvalgte elever. Til opplysning har ikke PPT noen kontrollfunksjon for spesialundervisning.
3. Nøkkelperson for spesialundervisning i utdanningsavdelingen
4. Lærere/ansatte som utøver spesialundervisning i form av spørreundersøkelse

Lærerne og PPT har gitt svar med utgangspunkt i utvalgt elev samt noen generelle betraktninger.

5.3.1 Settes det inn pedagogisk personell (vikar) ved fravær?

Her har vi spurt de ulike respondentgruppene om det settes inn pedagogisk personell (vikar) ved fravær.

Tilbakemeldinger fra intervju med lærere som utøver spesialundervisning:

Elev 1:

- *Det er lite fravær blant lærerne på programområdet. Det er ofte lagt opp til flere lærere i klassen. Hvis faglæreren er borte, kan det være at andre pedagoger blir satt til å være faglærer i en klasse. Når det er noe, så kan vi si at «nei, det går ikke» og da settes det inn vikar. Vi blir hørt på hvis vi mener at timene våre bør skjermes.*

Elev 2:

- *Personell blir satt inn ved fravær, i hovedsak pedagoger.*

Tilbakemeldinger fra intervju med PPT – Vestfold:

Elev 1:

I timer eleven har i grunnkompetansegruppa, settes det inn vikar ved behov.

Elev 2:

Ja, med utgangspunkt i aktuell elev.

Generelt fra PPT:

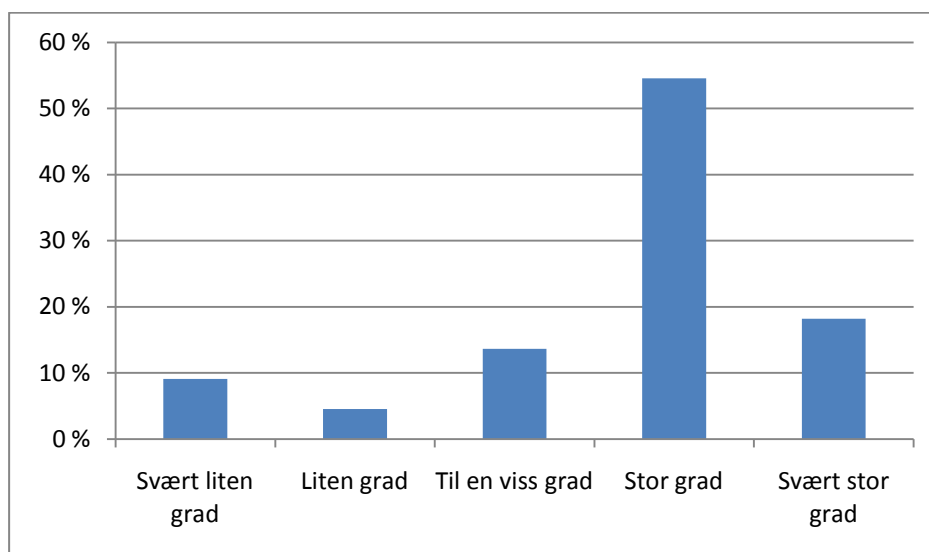
Vi har ingen kontrollfunksjon i forhold til dette.

Generelle tilbakemeldinger fra Utdanningsavdelingen:

Ja, så langt det er mulig. Elever med spesialundervisning har de samme rettigheter som ordinære elever. Det oppleves ikke at det er nevneverdig klager fra elever/foresatte på fravær blant det pedagogiske personalet.

Resultater fra spørreundersøkelse til lærere/ansatte som utøver spesialundervisning:

I hvilken grad settes det inn pedagogisk personell (vikar) ved fravær?

Diagrammet viser at det er stor variasjon i svarene, men at hovedandelen av lærerne, som har svart, mener at det i stor grad eller svært stor grad settes inn pedagogisk personell ved fravær.

Revisors vurdering:

Tilbakemeldinger fra de ulike respondentgruppene over viser at det i stor grad settes inn pedagogisk personell (vikar) ved fravær. Revisor registrerer at de ulike respondentgruppene svarer tilnærmet likt på dette spørsmålet. Vi vurderer det slik at hovedpraksisen er at det settes inn pedagogisk personell (vikar) ved fravær, så langt det er mulig.

5.3.2 Får den enkelte elev sine timer med pedagog i henhold til sitt vedtak?

Her har vi spurt de ulike respondentgruppene om den enkelte elev får sine timer med pedagog i henhold til sitt vedtak?

Tilbakemeldinger fra intervju med lærere som utøver spesialundervisning:

Elev 1:

Ja, det har fungert veldig bra gjennom året. I all hovedsak får den enkelte elev sine timer i henhold til vedtak.

Elev 2:

Ja, eleven har fått flere timer med pedagog enn hva som står i vedtaket.

Tilbakemeldinger fra intervju med PPT – Vestfold:

Elev 1:

Det tror jeg. De har et fastsydd opplegg på skolen, så jeg har ikke opplevd noe som tilsier at eleven ikke får sine timer med pedagog.

Elev 2:

Ja. Skolen driver godt, de er nytenkende og utvikler seg. Skolen jobber kjempegodt med både hverdagsliv- og arbeidslivstrening, som denne eleven får. Skolen er veldig interessert i å jobbe tett med fagopplæringen og med oss, og de holder seg veldig godt oppdatert.

Generelt fra PPT:

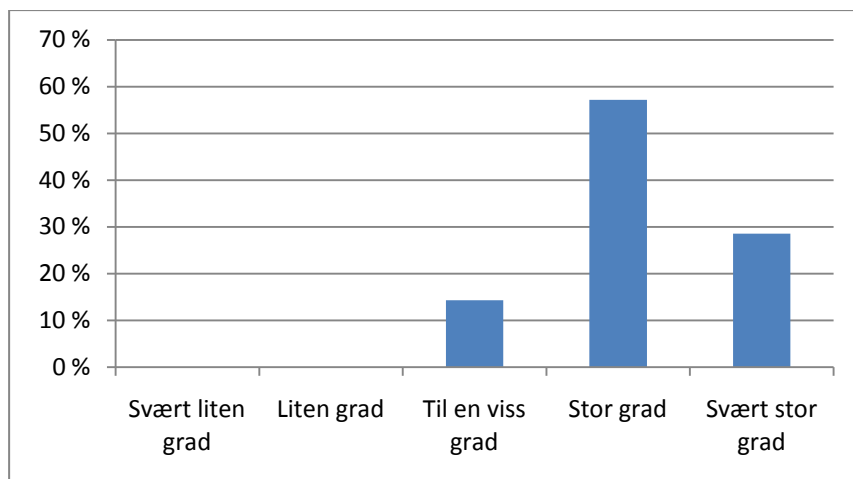
Når det er små grupper så tror jeg det. Når det gjelder oppfølgingstimer, og kontaktlærer er syk, så har denne timen ofte falt ut.

Generelle tilbakemeldinger fra utdanningsavdelingen:

Ja, i vedtaket blir elevenes ressursbehov angitt i årstimer. Årstimer-angivelsen gir skolen mer fleksibilitet knyttet til når og hvordan timene skal brukes/spesialundervisningen tilrettelegges.

Resultater fra spørreundersøkelse til lærere/ansatte som utøver spesialundervisning:

I hvilken grad får den enkelte elev sine timer med pedagog i henhold til sitt vedtak?

Diagrammet viser at hovedandelen av lærerne, som har svart, mener at den enkelte elev i stor grad eller svært stor grad får sine timer med pedagog i henhold til sitt vedtak.

Revisors vurdering:

Hovedinntrykket fra de ulike respondentgruppene over viser at den enkelte elev får sine timer med pedagog i henhold til sitt vedtak. Vi har imidlertid registrert at vedtakene er utformet slik at de gir lærerne handlingsrom i forhold til hvordan spesialundervisningen tilrettelegges, for eksempel kan timer en elev ikke får en uke, tas igjen neste uke.

5.3.3 Rapporteres/informeres det til pårørende dersom ikke fylkeskommunen leverer undervisning i henhold til vedtak?

Her har vi spurt de ulike respondentgruppene om det rapporteres/informeres til de pårørende dersom ikke fylkeskommunen leverer undervisning i henhold til vedtak.

Tilbakemeldinger fra intervju med lærere som utøver spesialundervisning:

Elev 1:

Nei, det gjøres ikke. Jeg vet ikke om det er på grunn av at vi føler at vi leverer i henhold til vedtak, eller om det ikke er rutiner for dette. Vi har vært veldig fleksible i år og i sum føler både eleven og vi at vi har kommet i havn.

Elev 2:

Eleven skriver ukentlig logg som sendes til foreldrene.

Tilbakemeldinger fra intervju med PPT – Vestfold:

Elev 1:

Ikke systematisk, men det er kanskje en lærer som gir dette til foresatte. Så er det vel møter underveis hvor dette tas opp, men hvordan de organiserer dette vet jeg ikke.

Elev 2:

Vi opplever at denne eleven får undervisning i tråd med vedtaket, og spørsmålet er derfor ikke relevant for denne eleven.

Generelt fra PPT:

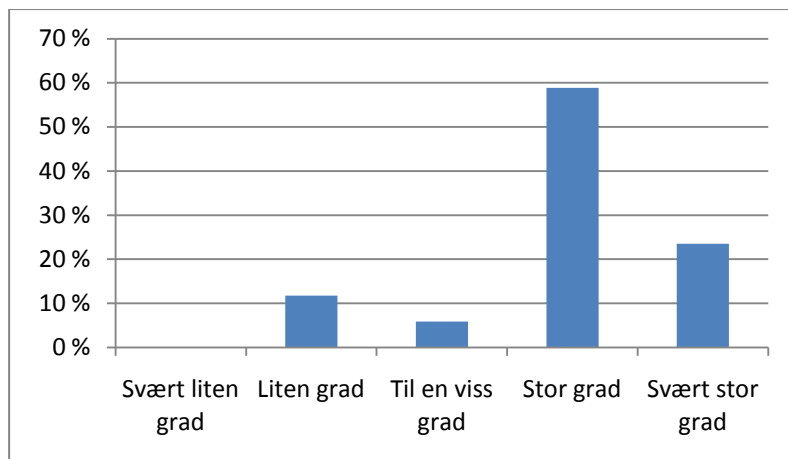
Vi har ingen kontrollfunksjon i forhold til dette.

Generelle tilbakemeldinger fra utdanningsavdelingen:

Ja, i form av årsrapport samt "undervisvurdering", samarbeidsmøter, dialog med foreldrene (varierer hvor mye). Noen elever har også kontaktbok.

Resultater fra spørreundersøkelse til lærere/ansatte som utøver spesialundervisning:

I hvilken grad rapporteres/informeres det til pårørende dersom ikke skolen leverer undervisning i henhold til vedtak?

Hovedandelen av lærerne, som har svart, mener at det i stor grad eller i svært stor grad rapporteres/informeres til pårørende dersom ikke skolen leverer undervisning i henhold til vedtak.

Revisors vurdering:

Tilbakemeldinger fra de ulike respondentgruppene over viser at det ikke er etablert en fast rutine for at det skal rapporteres/informeres til de pårørende dersom ikke skolene leverer undervisning i henhold til vedtak. Revisor har imidlertid forstått at det er en viss fleksibilitet knyttet til vedtakene og hvordan undervisningen legges opp, men at det som er viktig er at elevene når de årlige målene. Av faste rutiner for rapportering fra skolen til elev og foresatte er ”undervisvurderinger”, samarbeidsmøter og årsrapporter (IOP-del 3). Revisor har registrert at dialogen mellom skole og foresatte kan variere fra elev til elev etter behov.

5.3.4 Føres det en oversikt/avvik over de tilfeller hvor fylkeskommunen ikke utfører i henhold til vedtak?

Her har vi spurt de ulike respondentgruppene om det føres en oversikt/avvik over de tilfeller hvor fylkeskommunen ikke utfører i henhold til vedtak.

Tilbakemeldinger fra intervju med lærere som utøver spesialundervisning:

Elev 1:

Nei. Veldig begrenset bruk av det elektroniske avvikssystemet i QM+. Det er ganske avansert å bruke det.

Elev 2:

Nei, vi fører ikke oversikt over avvik. Det er anledning til å skyve litt på ting og når defineres egentlig da at noe er et avvik?

Tilbakemeldinger fra intervju med PPT – Vestfold:

Elev 1:

Nei, det vet jeg ikke.

Elev 2:

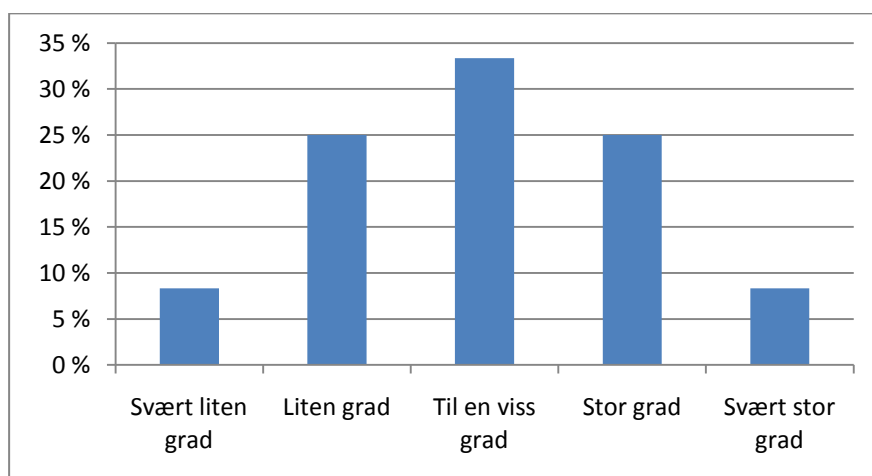
For denne eleven, så tror jeg ikke at det er noen avvik. Jeg tror ikke at de fører noen oversikt. Det er lite av vedtakene som er så rigide at blir det ikke gjort i dag, så blir det et avvik. Hele poenget er at man skal nå de opplæringsmålene som er satt, så dette må man se i litt mer langsiktig perspektiv. Vi har fokus på at vi ser på om målene er nådd. Det blir ført en status på underveisevalueringene. Alle elevene skal ha dette. I dette tilfellet er denne evalueringen skriftlig. All dokumentasjonen er så langt oss bekjent helt prikkfritt. Målene er overordnet styrende, og skolen skal ha en viss fleksibilitet. Dette er helt i samsvar med lovverket.

Generelle tilbakemeldinger fra utdanningsavdelingen:

Årsrapporten som skrives av skolen skal gi en oversikt over den opplæringen eleven har fått, og gi en vurdering av utviklingen til eleven. Rapporten sendes elev/foresatte og Utdanningsavdelingen.

Resultater fra spørreundersøkelse til lærere/ansatte som utøver spesialundervisning:

I hvilken grad føres det en oversikt/avvik over de tilfeller hvor skolen ikke utfører i henhold til vedtak?

Diagrammet viser at det er stor variasjon i svarene. Revisor tolker svarene slik at det ikke er noen fast praksis på at det føres en oversikt/avvik over de tilfeller hvor skolen ikke utfører i henhold til vedtak.

Revisors vurdering:

Tilbakemeldingene fra intervjuene viser at det ikke føres en oversikt/avvik over de tilfeller hvor fylkeskommunen ikke utfører i henhold til vedtak. Tilbakemeldinger fra respondentgruppene viser imidlertid at vedtakene ikke er så rigide at daglige avvik vurderes. Respondentene har uttrykt at opplæringen har et mer langsiktig fokus på å følge opp at eleven når opplæringsmålene gjennom året. Videre skal årsrapporten, som skrives av skolen, gi en

oversikt over den opplæringen eleven har fått, og gi en vurdering av utviklingen til eleven. Denne rapporten sendes elev/foresatte og Utdanningsavdelingen.

Resultatene fra spørreundersøkelsen til lærere viser også at det ikke etablert noen fast praksis på at det føres en oversikt/avvik over de tilfeller hvor skolen ikke utfører i henhold til vedtak.

Revisor er kjent med at Vestfold fylkeskommune bruker ledelsesverktøyet Quality Manager, forkortelse QM+, som kvalitetsstyringssystem/verktøy for blant annet håndtering og etterlevelse av krav i Opplæringslova med tilhørende forskrifter. I QM+ ligger også Vestfold fylkeskommunes elektroniske avvikssystem. Her skal alle kjente avvik registreres og meldes etter en lik praksis. Revisors inntrykk, etter intervju på de utvalgte skolene, var at avvikssystemet i mindre grad ble brukt ved skolene. Revisor vil derfor anbefale at det vurderes å foreta en opplæring i bruken av avvikssystemet i QM+ ved skolene.

5.3.5 I hvilken grad vurderer du at skolen har tilstrekkelige ressurser for å sikre at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får et forsvarlig opplæringstilbud?

Her har vi spurt de ulike respondentgruppene om i hvilken grad de vurderer at skolen har tilstrekkelig ressurser for å sikre at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får et forsvarlig opplæringstilbud.

Tilbakemeldinger fra intervju med lærere som utøver spesialundervisning:

Elev 1:

Vi opplever at skolen har tilstrekkelig ressurser, i alle fall for grunnkompetanselevne. Vi er så tett på elevene, vi ser de i friminutter eller de "tekster oss" på kvelden. De er en liten gruppe elever, så da blir det en god oppfølging.

Generelt:

Elever med vedtak om spesialundervisning er en sårbar gruppe og det er viktig at det settes inn nok ressurser på disse. Da kan vi forhindre at de blir NAV-ere. Det virker som skolen har satset mer på dette i år ved at de har satset på disse elevene og vi blir tatt med på råd. Det er bare to elever som har sluttet i år og disse var veldig lite motivert. Vi har klart å holde på de som begynner her i stor grad. De som er her nå opplever skolen som en positiv arena og ønsker å komme seg gjennom til neste år også. Hvordan elevene med spesialundervisning organiseres internt er også viktig. Det er mange muligheter for organisering, og det er et fleksibelt system hvor man kan sy det sammen til den enkeltes behov. I år opplever vi at skolen har klart å organisere dette på en veldig god måte.

Vi har også tett kontakt med foreldrene, det kan være daglig kontakt. Det er foreldresamtaler to ganger i året. Vi har kontakt ved behov og ønsker foreldrene tettere kontakt så får de det. Vi har også god kontakt med PPT.

Elev 2:

Vi opplever at skolen tilbyr nok ressurser og personell til utvalgt elev.

Generelt:

Det er viktig at man er nok ansatte og det er viktig med små grupper for disse elevene, da det er mange som ikke kan forholde seg til mange. Disse elevene skal videre ut i samfunnet, og

det er derfor viktig med god innsats til disse. Det kan også være en utfordring at de med spesielle behov kommer sist til å bruke maskiner, gymsal osv.

Tilbakemeldinger fra intervju med PPT – Vestfold:

Elev 1:

For utvalgt elev, så vil jeg si at eleven får tilstrekkelig ressurser.

Generelt:

Skolene mener nok at de har fått enda mer begrensede ressurser de senere årene. Man ser jo på avvikene mellom vår sakkyndige vurdering og tiltakene – dette kan ha sammenheng med ressursituasjon. Men vårt mandat er jo å få ressurser til de som strever mest, mens skolen må se helheten.

Elev 2:

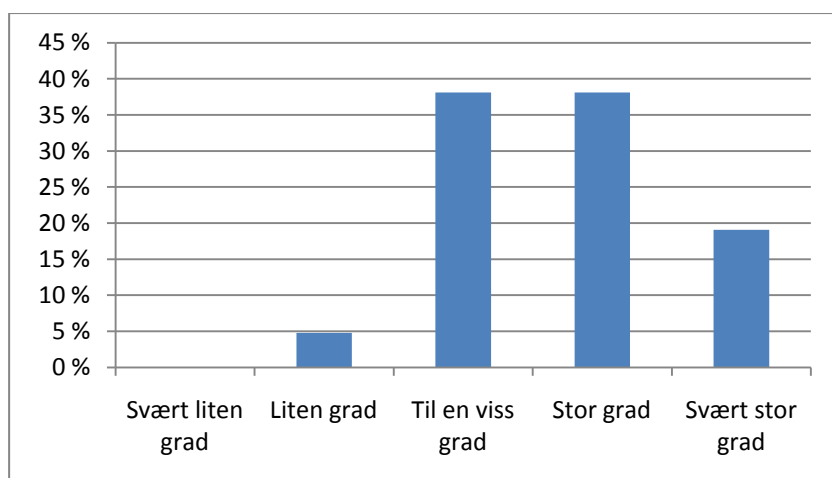
I denne saken er det sikret at eleven får et godt undervisningstilbud og har tilstrekkelige ressurser. For elever, som er svært ressurskrevende, har ikke skolen noe valg på og ikke sette inn ressurser. De elevene, som jeg har møtt med store utfordringer, får de ressursene de har behov for.

Generelle tilbakemeldinger utdanningsavdelingen:

Det vurderes at skolene har tilstrekkelig ressurser til spesialundervisning. Det avvikles jevnlig nettverksmøter hvor skolene er representert ved for eksempel studierektorer, avdelingsledere og rådgivere. På møtene drøftes spesialundervisningens organisering og innhold i større grad enn ressurstildelingen til spesialundervisning. Tilbakemeldinger går på at oppgavene er krevende og utfordrende. I tillegg er det få klager på vedtak om spesialundervisning. Fylkeskommunen benytter en fordelingsmodell som tar hensyn til elevenes forutsetninger og som på bakgrunn av erfaringstall ble justert for 3 år siden.

Resultater fra spørreundersøkelse til lærere/ansatte som utøver spesialundervisning:

I hvilken grad vurderer du at skolen har tilstrekkelige ressurser for å sikre at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får et forsvarlig opplæringstilbud?

Diagrammet viser at hovedandelen av lærerne, som har svart, mener at skolen har tilstrekkelig ressurser for å sikre at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får et forsvarlig opplæringstilbud. Vi registrerer imidlertid at 38% svarer ” til en viss grad” på dette spørsmålet.

Revisors vurdering:

Revisor tolker tilbakemeldingene fra de ulike respondentgruppene dithen at skolene i stor grad har tilstrekkelige ressurser for å sikre at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får et forsvarlig opplæringstilbud.

5.3.6 Øvrige innspill fra PPT

Vi har valgt å ta inn noen generelle innspill fra PPT knyttet til tilpasset opplæring/spesialundervisning. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at PPT ikke har noen kontrollfunksjon knyttet til tilpasset opplæring/spesialundervisning. PPT ønsket at de kunne få en mer definert oppfølgings-/veiledningsfunksjon knyttet til kartlegging og oppfølging av elever med utfordringer i skolen. I den forbindelse trakk PPT fram IKO-modellen¹, som er utviklet av Akershus fylkeskommune i samarbeid med NIFU². IKO-modellen er en modell for Identifisering, Kartlegging og Oppfølging av elever som vil kunne få problemer med å fullføre og bestå videregående opplæring. Med tett oppfølging i en begrenset periode, vil mange elever kunne fullføre et ordinært løp i videregående opplæring. IKO-modellen innebærer at tett oppfølging skal være utprøvd før det iverksettes utredning med tanke på spesialundervisning.

En beskrivelse av IKO-modellen er tatt inn under vedlegg 4 bak i rapporten.

5.4 Revisors totalkonklusjon på hovedproblemstillingen; Får elever, som har enkeltvedtak, den spesialundervisningen de har krav på i praksis?

På bakgrunn av at denne gjennomgangen er svært begrenset i omfang, kan vi ikke klart konkludere på om elever med enkeltvedtak i Vestfold, får den spesialundervisningen de har krav på i praksis. Undersøkelsen er mer en ”temperaturmåling” på hvordan arbeidet med spesialundervisning oppleves av et utvalg lærere og ansatte ved to videregående skoler, representanter fra PPT og Utdanningsavdelingen i Vestfold fylkeskommune.

Revisors kontroll av to elevmapper, fordelt på to videregående skoler i Vestfold, viste ingen funn på brudd av regleverk, men at skolene hadde fulgt Vestfold fylkeskommunes prosedyre for spesialundervisning for utvalgte kontrollpunkter.

Revisors hovedinntrykk, etter denne begrensede gjennomgangen, er at elever, som har enkeltvedtak, i hovedsak får den spesialundervisningen de har krav på i praksis.

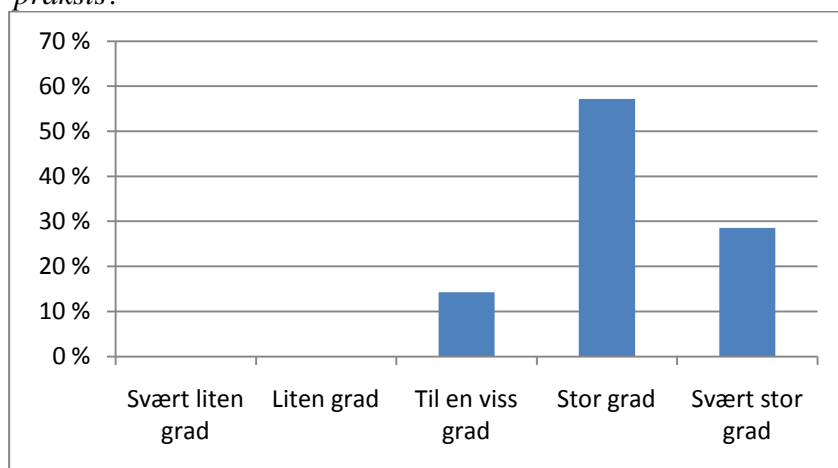
Tilbakemeldingene fra de ulike respondentgruppene, viste også at skolene i stor grad har tilstrekkelige ressurser for å sikre at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får et forsvarlig opplæringstilbud.

¹ IKO-modellen = Identifisering, Kartlegging og Oppfølging

² NIFU = Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning

Svarene fra spørreundersøkelsen nedenfor underbygger våre konklusjoner over ved at hovedandelen (86%), av lærerne som har svart, mener at elever som har enkeltvedtak, i stor grad eller svært stor grad får den spesialundervisning de har krav på i praksis.

I hvilken grad får elever, som har enkeltvedtak, den spesialundervisning de har krav på i praksis?

6. REVISORS ANBEFALINGER

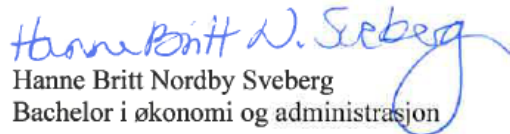
Revisors hovedinntrykk, etter denne begrensede gjennomgangen, er at elever, som har enkeltvedtak, i hovedsak får den spesialundervisningen de har krav på i praksis.

Revisor anbefaler at Vestfold fylkeskommune fortsetter det gode arbeidet med spesialundervisning og erfaringsutveksling internt på skolene og på tvers mellom skolene, samt opprettholder det gode samarbeidet med PPT.

Borre, 26. juni 2014
Vestfold Kommunerevisjon

Linn Therese Bekken
Statsautorisert revisor

Hanne Britt Nordby Sveberg
Bachelor i økonomi og administrasjon

Elisabeth Nilsen
Cand. polit

7. FYLKESRÅDMANNENS UTTALELSE

Fylkesrådmannen vil innledningsvis bemerke at rapporten vedrørende kontroll av spesialundervisning i praksis er grundig og klar selv om omfanget begrenser seg til to elever. Lærerundersøkelsen er imidlertid noe mer omfattende, og gir derfor et bredere bilde av gjennomføringen av spesialundervisning.

At en ikke kan trekke klare og entydige konklusjoner av en undersøkelse med et så begrenset utvalg, er fylkesrådmannen helt enig i. Likevel er det betryggende at de to elevene som har vært gjenstand for undersøkelsen, får den spesialundervisning de har krav på.

Revisor anbefaler at Vestfold fylkeskommune fortsetter det gode arbeidet med spesialundervisning og erfaringsutveksling internt på skolene og på tvers mellom skolene, samt opprettholder det gode samarbeidet med PPT

Denne anbefalingen vil fylkesrådmannen etterkomme for å sikre at elevene får den spesialundervisning de har krav på.

8. Vedlegg

Vedlegg 1 – IOP – Del 1

Individuell opplæringsplan - Del 1 Oversikt: Målsetting og organisering

Født:		Navn:		Skole:	
Klasse:		Kontaktlærer:		Skoleår:	
Utd.program:		Foresatte:		Telefon:	

Mål for opplæringen

Mål på lang sikt – sluttkompetanse (fagbrev, studiekompetanse eller kompetansebevis):

Mål på kort sikt – skoleåret (bestå vg1, 2 eller 3, eller oppnå mål i henhold til IOP):

Organisering av opplæringen

1. Ordinær opplæringsplan med karakter i følgende fag:

Fag/Opplæringsområde	Timer per uke	Gruppens størrelse	Faglærer/assistent/miljøarbeider

2. Individuell opplæringsplan uten karakter i følgende fag:

Fag/Opplæringsområde	Timer per uke	Gruppens størrelse	Faglærer/assistent/miljøarbeider

3. Annet (F eks utplassering i bedrift, arbeidstrening. NB! Ikke PTF):

Fag/opplæringsområde	Timer per uke	Hovedmål med opplæringen

Totalt antall timer per uke: 35 t/u á 45 min for YF, MDD og ID og 30 t/u for ST. Elever på AHT følger timetall utfra utdanningsprogram de er tatt inn til. .

Kommentarer (Spesielle forhold/hensyn knyttet til elevens funksjonsnivå, andre forutsetninger for læring, eventuelle samtidige tiltak, organisering/utplassering i bedrift, materiell, utstyr, hjelpemidler m.m)

--

Vedlegg til IOP Del 1:

Del 2: For elever som skal ha vurdering uten karakter. Del 2 skal angi mål og vurdering av måloppåelse. Det er ett skjema for hvert fag. Elevens mål og organisering av opplæringen skal fylles ut innen uke 41. Vurdering av elevens faglige utvikling gjøres i januar og juni.

Del 3 Årlig rapport: Alle elever med IOP skal ha en årlig rapport som gir en oversikt over opplæringen som er gitt og en vurdering av elevens utvikling.

Dato:

Kopi:

Elev/foresatte (papir)

Skoleseksjonen(elektronisk i 360)

rektor

Vedlegg 2 – IOP – Del 2

Individuell opplæringsplan – Del 2 Fag, opplæringsmål, vurdering

Navn:	Klasse:	Pedagogisk ansvarlig:
Fag:	Timer per uke:	Fagarbeider/assistent:

Opplæringsplanen har individuelt tilpassede mål for eleven med utgangspunkt i kompetansemål hentet fra læreplanen i følgende fag:

Elevens mål	Organisering	Vurdering av elevens faglige utvikling i januar	Vurdering av elevens faglige utvikling i juni

Vurdering: Elevens faglige utvikling skal vurderes 2 ganger per år. Vurderingen skjer i januar og juni.

Dato:	Dato:
Underskrift ved utarbeidelse:	Underskrift januar:
	Underskrift juni:

Kopi: Elev/foresatte,

Skoelseksjonen (elektronisk i 360)

Vedlegg 3 – IOP – Del 3

IOP Del 3 Årlig rapport Helhetlig vurdering av opplæringen

Født:		Navn:		Skole:	
Klasse:		Kontaktlærer:		Skoleår:	
Utd.program:		Foresatte:		Telefon:	

Vurdering av mål for opplæringen (Se IOP Del 1):
a) Mål på lang sikt – sluttkompetanse
b) Mål på kort sikt – skoleåret

Helhetlig vurdering av opplæringstilbudet
<ul style="list-style-type: none">• Organisering: • Omfang: • Annet:
Eventuelle justeringer/endringer i IOP Del 1:

(For vurdering av måloppnåelse i det enkelte fag, og eventuelle justeringer/endringer av mål i faget, se IOP Del 2)

Dato	Rektor	Kontaktlærer	Elev

Kopi:

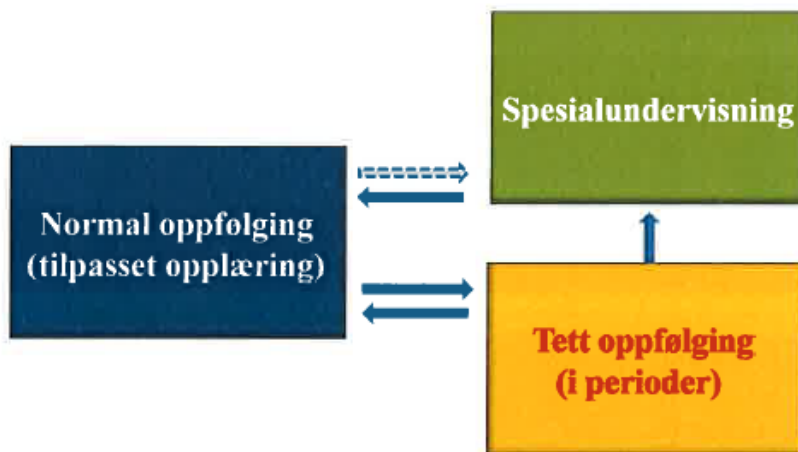
Elev/foresatte (papir)

Skoelseksjonen (elektronisk i 360)

Vedlegg 4 – IKO-modellen

IKO-MODELLEN

IKO-modellen er en modell for **I**dentifisering, **K**artlegging og **O**ppfølging av elever som vil kunne få problemer med å fullføre og bestå videregående opplæring. Med tett oppfølging i en begrenset periode, vil mange elever kunne fullføre et ordinært løp i videregående opplæring. IKO-modellen innebærer at tett oppfølging skal være utprøvd før det iverksettes utredning med tanke på spesialundervisning. IKO-modellen er utviklet av Akershus fylkeskommune i samarbeid med NIFU. Modellen er tilpasset bruk i både ungdomsskolen og videregående skole.

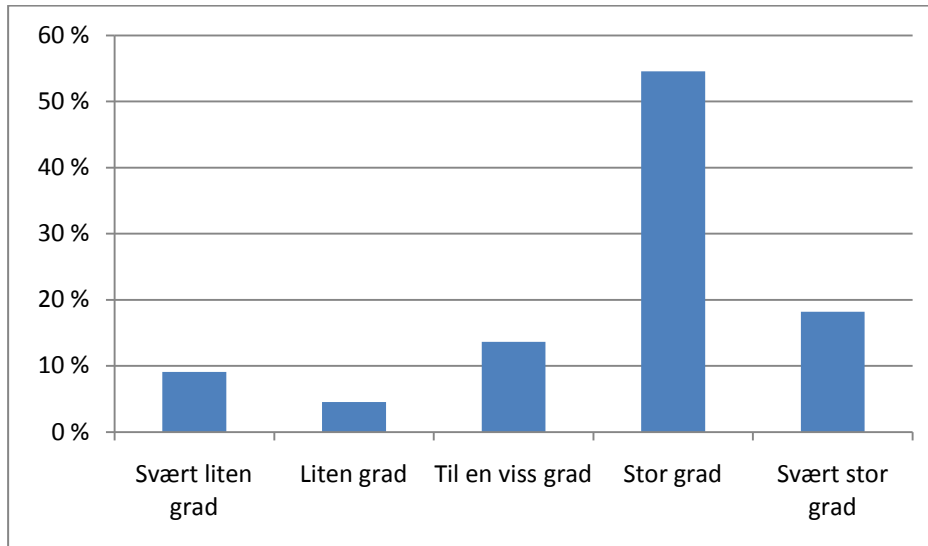
Identifiseringen av elevene er basert på kjennetegn for frafallsutsatte elever. Gjennom å ha fulgt nærmere 10 000 skoleelever, har Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) kommet fram til kjennetegn ved elever som velger bort videregående opplæring (rapport 13/2008, Bortvalg og kompetanse). I hovedsak er kjennetegnene en kombinasjon av elevenes fravær og karakterer. Det er utarbeidet grenseverdier for karakternivå og fravær. Ved å ha gode systemer for kontinuerlig oppfølging av kjennetegnene, karakterer og fraværsoppfølging, vil skolen raskt kunne fange opp elever som kan ha behov for tettere oppfølging en periode for å mestre skolen. I tillegg vurderes faktorer som mistrivsel, urealistiske studie-/yrkesvalg og svake ferdigheter i lesing, skriving og regning som indikatorer på frafallsutsatte elever.

Alle elever som identifiseres, skal **kartlegges**. Det er behov for en helhetlig kartlegging av elevene for å se om det er faktorer i elevenes miljø eller omgivelser som forårsaker manglende tilstedeværelse eller manglende faglig mestring. Ofte vil det være behov for en faglig kartlegging for å kunne legge til rette opplæringen slik at elevene kan settes i stand til å mestre det faglige.

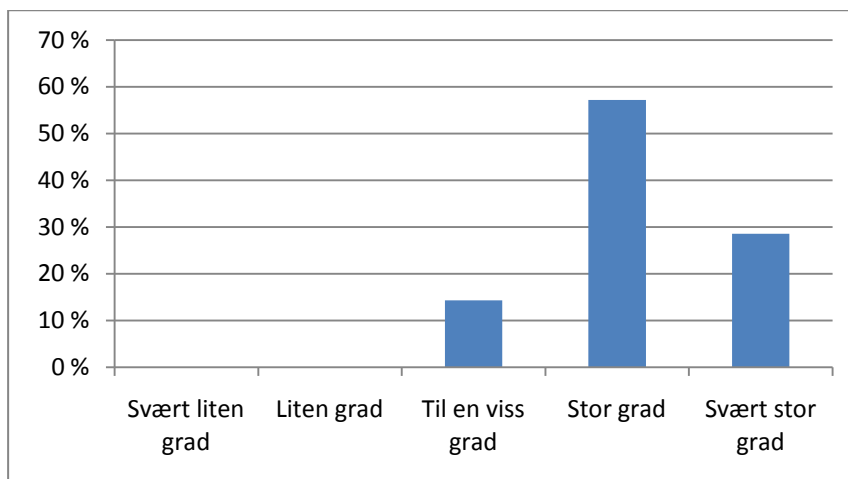
Når kartleggingen har gitt skolen og eleven et godt bilde av situasjonen, starter den viktige, og ofte krevende, jobben med **oppfølging** av eleven. Ved å fange opp utsatte elever raskt og gi relevant oppfølging en periode, vil de fleste elevene igjen kunne nyttiggjøre seg ordinær opplæring. Oppfølgingen kan være av faglig art og/eller det kan være behov for mer tverrfaglig oppfølging. Noen elever sliter med høyt fravær og trenger oppfølging for å få ned fraværet. Andre elever har manglende grunnleggende ferdigheter og trenger intensivopplæring for å komme opp på et nivå som gjør dem i stand til å fullføre og bestå videregående opplæring. Elever med urealistiske yrkes- eller studieplaner følges opp gjennom for eksempel hospitering eller bedriftsbesøk.

Vedlegg 5 – Spørreundersøkelsen med svarfordeling og kommentarer

1. I hvilken grad settes det inn pedagogisk personell (vikar) ved fravær?

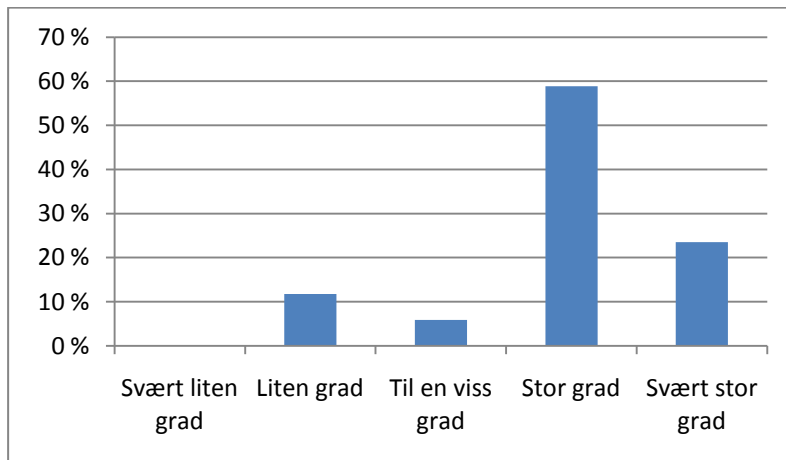
2. I hvilken grad får den enkelte elev sine timer med pedagog i henhold til sitt vedtak?

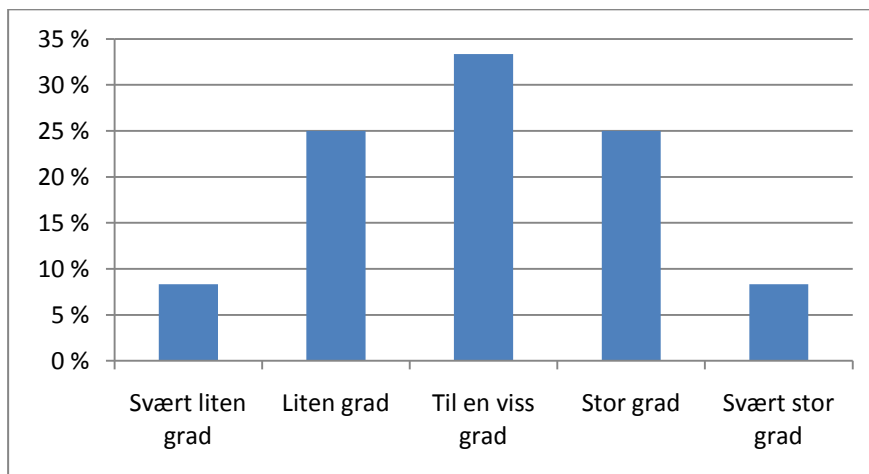
Kommentarer til spørsmål nr. 2:

Har ikke oversikt over alle vedtak (26-27 elever i gruppa)

3. I hvilken grad rapporteres/informeres det til pårørende dersom ikke skolen leverer undervisning i henhold til vedtak?

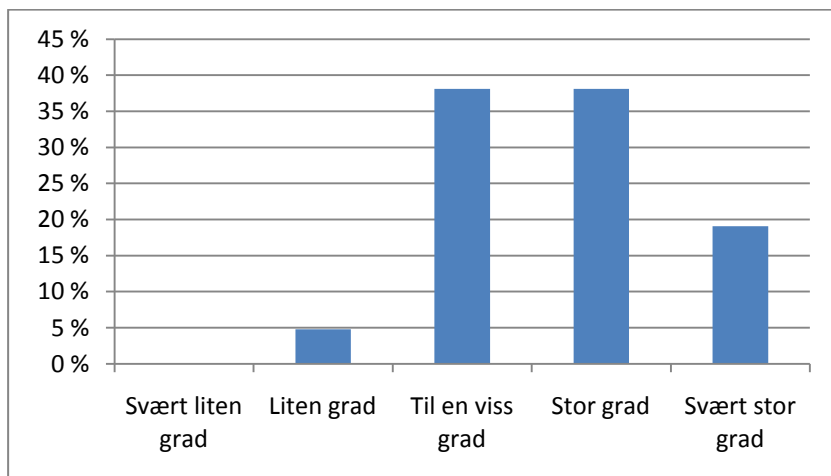

4. I hvilken grad føres det en oversikt/avvik over de tilfeller hvor skolen ikke utfører i henhold til vedtak?

Kommentarer til spørsmål nr. 4:
Vet ikke. Ledelsens oppgave.

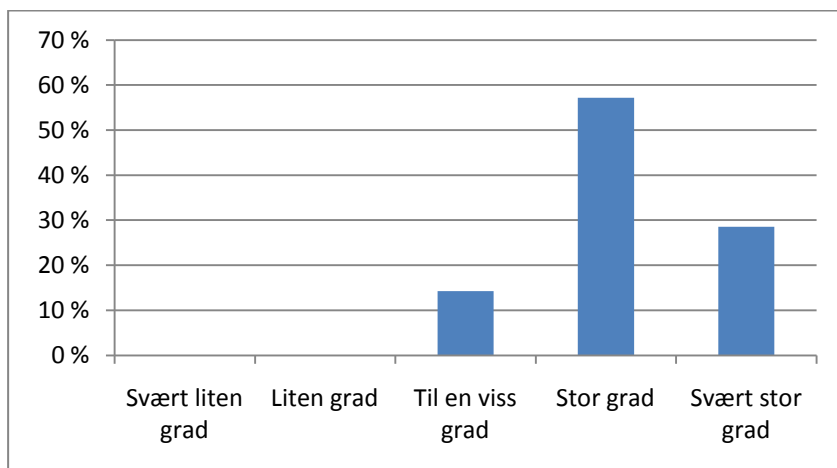
5. I hvilken grad vurderer du at skolen har tilstrekkelige ressurser for å sikre at elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får et forsvarlig opplæringstilbud?

Kommentarer til spørsmål nr. 5:

Hva legges i ressurser? Ant. ansatte, tilgang på nødvendig utstyr, penger og lignede?

6. I hvilken grad får elever, som har enkeltvedtak, den spesialundervisning de har krav på i praksis?

Kommentarer til spørreundersøkelsen:

- Ifølge egen oppfatning bør man vurdere gruppe - sammensettingen grundigere. De ulike elevene har ofte ulike behov som ikke bestandig er forenlige.
- Store variasjoner i forhold til elevgruppen.
- Eleven får undervisning i henhold til vedtak. Vi ringer ikke hjem.
- Svar gitt ut fra årstimetall.
- Informasjon, rapportering og avvik i forhold til vedtak kommer fram i arkiv møtevirksomhet rundt eleven, samt vurdering av IOP og pålagt rapportering av elevenes tilbud, deltagelse og gjennomføring.
- Savner kontakt med oppfølgingstjenesten ved skolestart og etter innkallingsfasen, for å følge opp og lage et tilpasset undervisningsopplegg for de elevene som trenger behandlings/spesialundervisning.
- Spørsmålene er vanskelige å svare på da det i teksten ikke kommer frem hva spørsmålene stillerne mener. Hva er en pedagog? Får dere svar på det dere virkelig er ute etter? Hvordan skal jeg på gulvet ha oversikt over alle 26 enkeltvedtak i enkelte fag dersom jeg må stille som ikke og ellers ikke har eleven? I flere av spørsmålene vil IOP og rapporter være dokumentasjon og tilbakemelding til pårørende.
- Har ikke svart på alle, da jeg ikke har noe grunnlag for å svare riktig.
- Vanskelige spørsmål i forhold til hvordan vi driver opplæring.
- Det er en liten avdeling med fast personell til alle elevene. Det gjør at elevene har tett oppfølging til enhver tid, av personell.